

Annotation

The article indicated by the problem of global consumption of energy and volume examines the use of energy-efficient and energy-saving techniques of landscape architecture. To isolate the impact of green space in an urban microclimate.

Keywords: energy-efficient landscape windshield impact of green spaces, green roofs

УДК 711:338.48:904

О.В. Колос, *магістрант,*
П.О. Васильєв, *асистент,*
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ "КОЗАЦЬКИМИ ПОСЕЛЕННЯМИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ"

Анотація: У даній статті розглянуто потенціал формування туристично-рекреаційної зони "Козацькими поселеннями Дніпропетровської області". Розглянуті основні містобудівні та історичні особливості даного регіону.

Ключові слова: туристично-рекреаційна зона, рекреаційна галузь.

Актуальність теми. Розвиток рекреаційно-туристичної сфери для багатьох країн є на сьогодні однією з головних задач. Україна, яка розташована в центрі Європи на перехресті транспортних шляхів, і яка має сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал для поступального розвитку своєї рекреаційної сфери, значно відстає від більшості європейських країн за рівнем розвитку рекреаційно-туристичних послуг. При цьому слід враховувати, що організація рекреаційної діяльності на сьогоднішній день виступає не лише, як задача містобудівна, а насамперед соціальна та економічна, що повинна вирішуватися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Урізноманітнення та розширення рекреаційної діяльності внаслідок розвитку туризму, як масового явища є головною причиною виділення нових рекреаційних територій. Оцінка та врахування природних умов і ресурсів сприяють ефективному веденню рекреаційної діяльності в кожній ландшафтній місцевості та правильному виділенню профілю рекреаційної зони. [1, 2, 3].

Огляд джерел і публікацій. Наукові підходи до управління туристичним регіоном були розглянуті в теорії шведського географа Т. Хагерстранда "Дифузія нововведень як просторовий процес" (1953), яка свій розвиток у

численних роботах з моделювання дифузії нововведень у мережах, ієрархічних середовищах та ймовірних просторах, що є актуальним і для сучасного розвитку туризму. Також наукові основи рекреаційної географії закладені працями В.С. Преображенського, Ю.О. Веденіна, М.С. Мироненка, І.Т. Твердохлебова та інших фахівців з теорії та практики рекреаційної діяльності. Концепція рекреаційно-туристичних комплексів була розроблена Е. Котлярової. Її розвиток на сучасному етапі дозволяє визначити територіальне рекреаційно-туристичний комплекс, як своєрідне ядро формування особливого територіального галузевого освіти, яким є рекреаційно-туристичний регіон. Більш широко представлені також роботи українських науковців Т.Ф. Панченко «Науково-методичні аспекти організації регіональних систем туризму на базі об'єктів історико-містобудівної спадщини», и також наукові дослідження В.В. Шулика – «Методологічні основи формування рекреаційних систем в Україні. Із зарубіжних вчених, що займалися проблемами рекреації та дозвілля, можна виділити В.П. Стаускаса [4, 5, 6,].

Основна частина. Аналіз даного регіону: До складу Придніпровсько-Донецького рекреаційного району входить Дніпропетровська область. У районі добре розвинені пізнавальний туризм, лікувально-оздоровчий, рекреаційний, промисловий комплекси. Рельєф регіону складний. Полого-хвиляста лісова рівнина, поділена річковими долинами, балками та ярами чергується з хвилястою, горбистою, платоподібною територією Донецької височини. Дніпропетровська область – область в південно-центральної частині України. Площа області складає 31,9 тис. км. (5,3 % площі території України). Центр області – місто Дніпропетровськ. Протяжність області з півночі на південь – 130 км, із заходу на схід – 300 км. В регіоні велика кількість заповідників і дендропарків (див.Рис.1 [7]).

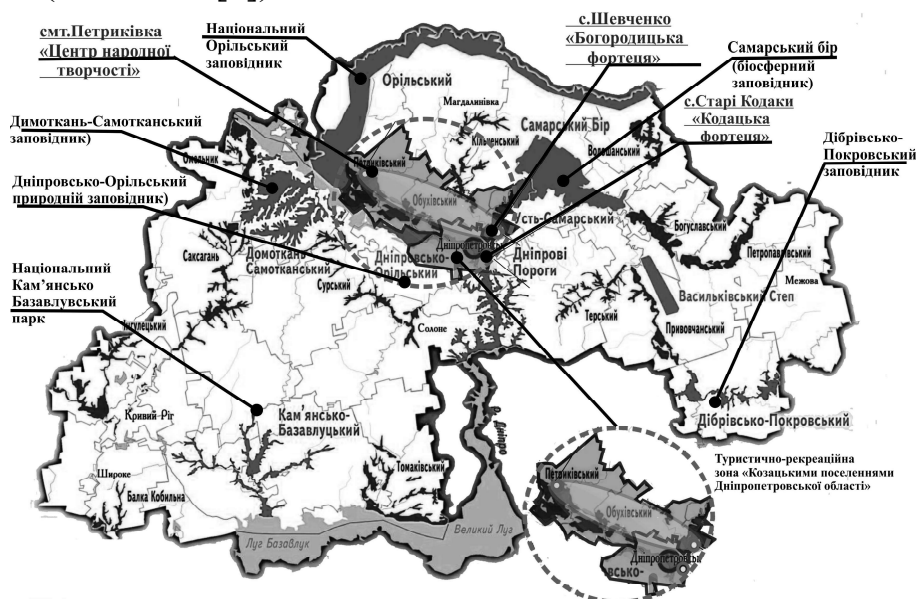

Рисунок 1 – Категорія заповідних територій, природно-рекреаційного потенціалу

Поєднання ряду видів природних ресурсів (рельєфу, клімату, вод і лісів) утворює природно-ресурсний потенціал інтегрального типу – рекреаційних ресурсів, який би зробив серйозний внесок в економічний потенціал і дохід туристично-рекреаційної зони «Козацькими поселеннями на прикладі Дніпропетровської області». Дніпровсько-Орільський природний заповідник – природний заповідник в Україні, в межах Дніпропетровського району Дніпропетровської області. Розташований у долині Дніпра і плавнів Протовчі (сучасне русло р. Орелі). На сьогодні заповідник – це своєрідний острів майже не зміненої дикої природи, що розташований в оточенні агро-індустріального ландшафту, «затиснутий» поміж двома промисловими гігантами – містами Дніпропетровськом і Дніпродзержинськом. Дніпропетровська область є одним з найбільш індустріально-розвинених регіонів України (див.Рис.2 [8]), тому потрібно забезпечити додаткову фільтрацію шкідливих викидів.

Туристично-рекреаційна зона включає такі території, на півдні регіонального центру, на крутому яружному березі Дніпра лежить село Старі Кодаки, та на південний захід від Дніпропетровська розташоване село Шевченко, у північно-західній частині області поряд з Дніпропетровським районом межує Петриківський район. Заповідні урочища, пам'ятки природи на місцях де є залишки фортеці Кодак є одним з найпопулярніших місць Дніпропетровщини, де відчувається особлива атмосфера древньої козацької епохи. У 1940 році на території фортеці було закладено гранітний кар'єр і до 1994 року він знищив близько 90% Кодака. Сьогодні земляні вали в районі сучасного селища Шевченко, які знаходяться в межах міста Дніпропетровська, виглядають спокійними і умиротвореними, цікаво пройти по цих історичних місцях колишньої «Богородицької фортеці».

Рисунок 2 – Сучасний екологічний стан туристично-рекреаційної зони

Земля Петриківського району була ядром Протовчанської паланки Запорозької Січі. На території району розташовані 375 скіфсько-козацьких курганів. Селище міського типу Петриківка пишається своїм Центром народного мистецтва «Петриківка», створеним у 1991 році.

Туристично-рекреаційна зона, що показана на (Рис.3) охоплює пам'ятні місця Запорозької Січі відзначені монументами, музеї народного мистецтва, численні пам'ятники архітектури та археології [9, 10, 11].

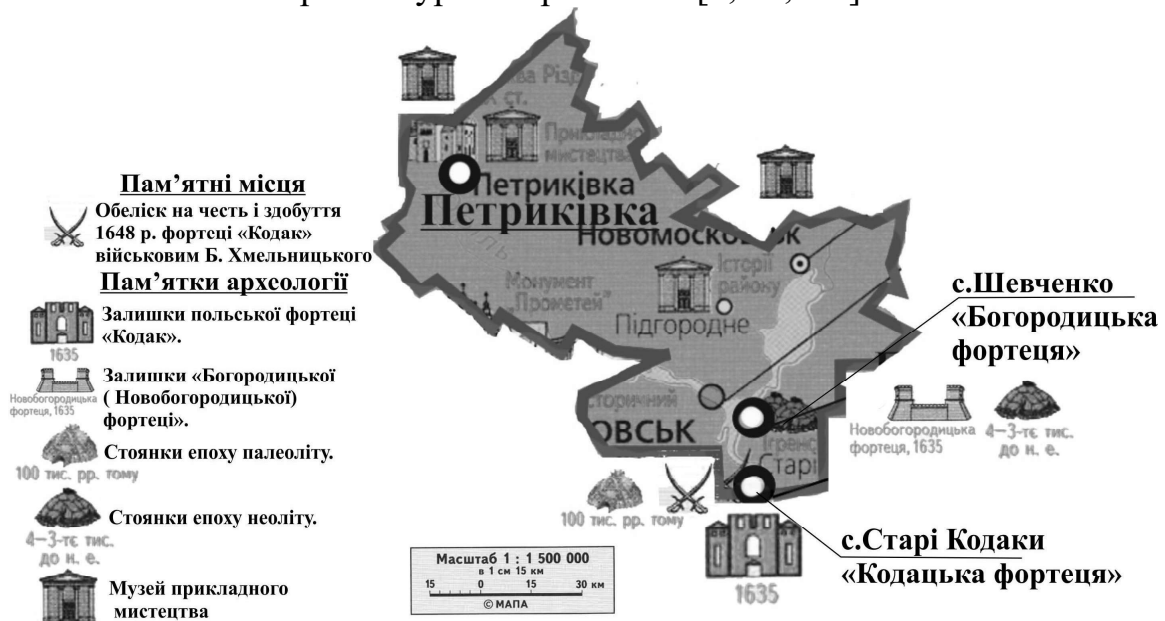

Рисунок 3 — Туристично-рекреаційна зона історико-культурного потенціалу

Висновок. Природно-рекреаційний потенціал в туристично-рекреаційних зонах може здійснюватися розробка родовищ мінеральних вод, лікувальних грязей та інших природних лікувальних ресурсів. Історико-культурний потенціал, матеріальні та духовні цінності народу мають важливе значення для розвитку туризму в Україні. Пам'ятки культури, історії, архітектури, народної творчості – усе надбання українського народу відрізняється унікальністю і неповторністю, тож не може не привертати уваги іноземних туристів. Пам'ятки історії та культури можна розглядати з різних поглядів, і вони можуть бути предметом вивчення багатьох наукових дисциплін. Переважно під ними розуміють окремі споруди, предмети, пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями, витвори матеріальної та духовної культури, що мають історичну, наукову, художню або іншу культурну цінність. Пам'ятки історії та культури можна розглядати з різних поглядів, і вони можуть бути предметом вивчення багатьох наукових дисциплін. [12].

Література:

1. Орехов В. М. 1. Методические рекомендации по планировке зон туризма / В. М. Орехов. – Киев: К.: Киев НИИП градостроительства, 1973. – 64 с.

2. Наукові підходи до управління туристичним регіоном [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.com>.
3. Панченко Т.Ф. Науково-методичні аспекти організації регіональних систем на базі об'єктів історико-містобудівної спадщини] Тамара Федотівна Панченко // З історії вітчизняного туризму. Збірник наукових статей. – К., 1997. – С. 168 – 181.
4. Шулик В.В. Про особливості просторової самоорганізації замських рекреаційних систем / В.В.Шулик // Містобудування та територіальне планування; [відпов.ред. М.М.Осетрін]. – К.:КНУБА, – 2007. – №27. – С.351-357.
5. Шулик, В. В. Про формування Слобожанського туристичного регіону України [Текст] / В. В. Шулик, П. О. Васильєв // Містобудування та територіальне планування. — 2011. — № 43. — С. 564-568.
6. Стаускас В.П. Градостроительная организация районов и центров отдыха / В.П. Стаускас. – Л.: Стройиздат, Ленингр.отд-ние, 1977. – 164 с.
7. Головні ядра екомережі Дніпропетровщи [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://dikun.at.ua>.
8. Екологічний паспорт Дніпропетровської області [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://ua.convdocs.org/>.
9. Цікаві місця Дніпропетровської області [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tourdnepr.com>.
10. Дніпровсько-Орільський природний заповідник [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org>.
11. Богородицька фортеця [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://ua.igotoworld.com>.
12. Сажнева Н. Значення рекреаційних передумов у формуванні територіальних рекреаційних систем / Н. Сажнева // Сучасна географія та навколишнє природне середовище: Зб. наук. праць. – 1999. – С. 83–84.

Аннотация

В данной статье рассматривается потенциал формирования туристско-рекреационной зоны "Казацкие поселения Днепропетровской области". Рассмотрены основные градостроительные и исторические особенности данного региона.

Ключевые слова: туристско-рекреационная зона, рекреационная отрасль.

Abstract

In this article the potential formation of tourist-recreational zone "Cossack settlements Dnipropetrovsk region." The basic urban and historical characteristics of the region.

Key words: tourist and recreational zone, recreational sector.